

sklenile kartel (zvezo) ter si med seboj razdelile državno ozemlje, vsled česar ima vsaka pivovarna na svojem ozemlju neomejen monopol. To pa ni dobro, in sicer na kakovost piva, pa tudi na cene. Cene piva so sicer bile v zadnjih letih znižane, toda v glavnem z ozirom na znižanje trošarine na pivo. L. 1925 je bilo v Sloveniji plačano skoro 9 milijonov Din na račun trošarine na pivo, leta 1928 pa komaj 900.000, ker se je leta 1927 trošarina na pivo znižala skoro za 90 odstotkov. Da bi razbili kartel pivovaren, se gostilničarji pripravljajo, da osnujejo lastno pivovarno. Naše vinogradništvo, ki vodi težko borbo za obstanek, se je na zboru v Splitu pritožilo, da se pivovarniška industrija favorizira (daje se ji ugodnost in prednost) na škodo vinogradništva. Ta industrija je močno zaščitena z uvozno carino na tuje pivo, dočim je baš zaradi te visoke carine izvoz vina skoro onemogočen. Čehoslovaška bi mogla sprejeti dober del našega vina, vendar pa zahteva za svoje pivo znižanje uvozne carine.

Zdravnica Dr. med. Klara Kukovec se je vrnila in sprejema spet Krekova ulica 18, Maribor. 1455

Skupščina naših zadrugarjev.

Dne 26. novembra se je vršila v Mariboru skupščina zadrugarjev iz območja štajerskega pododbora Zadrugne zveze. Posamezne zadruge so bile zastopane polnoštevno. Skupščino je otvoril dekan Sagaj, ki je pozdravil navzoče in predvsem voditelja našega zadrugništva ministra dr. A. Korošca.

Poročilo o delovanju zadrugništva je podal revizor Tirš. Iz daljšega poročila je treba naglasiti dejstvo, da posveča Zadrugna zveza posebno pažnjo Prekmurju, kjer ima že 18 posojilnic in 4 gospodarske zadruge. Delo našega zadrugništva med Prekmurci je bilo težko radi predsodka: »Tudi te nove posojilnice bodo propadle, kakor so poprej madžarske.«

Vedno težavnejši položaj našega kmetovalca, vinogradnika in sadjarja je privedel do tega, da so se začele ustanovljati v območju pododbora tudi vinarske zadruge in da se stalno dela na tem, da se zmanjšajo stroški pri nakupu blaga in da se dobi izvoz.

Glede sadjarstva je omeniti, da je delovanje novo ustanovljene sadjarske zadruge bilo v letu 1929 jako uspešno ter je zadruga mnogo pripomogla k boljšemu vnovčenju sadja in k večji koristi našemu ljudstvu s tem, da je prinesla v našo državo in sadjarjem več milijonov dinarjev denarja.

Program za bodoče zadrugno delo je podal g. ravnatelj Vl. Pušenjak. Omenil je Osrednjo štajersko vinarsko zadrugo v Mariboru, ki se bo razvila v središče vseh štajerskih vinarskih zadrug in pa štajersko sadjarsko zadrugo, ki je izvozila samo letošnjo jesen 115 vagonov svežega sadja.

Zadruga ima moderno moštarno in je ustvarila trgovske zveze z velikimi svetovnimi tvrdkami. Tekom letošnje

zime pa se bo izpeljala organizacija po vseh okrajih. Zadrugna posredovalnica v Mariboru ima predvsem nalogo, da zainteresira inozemstvo za našo produkcijo ter da dobi zvezo z odjemalci v inozemstvu. Omenjena posredovalnica ne bo sama delala kupčij in vzdrževala zalog, ampak bo nastopala zgolj kot posredovalnica za vse naše zadruge. Kot občekoristna ustanova za vse naše zadrugarje se je v Mariboru tudi osnovala Zadrugna samopomoč, katera se naj razširi letošnje zimo. V svrhu poglobitve zadrugne misli se bodo tudi letos vršili enodnevni, oziroma dvodnevni gospodarski tečaji, potom katerih naj se zainteresirajo najširši sloji za napredek v kmetijstvu.

Izvajanjem obeh omenjenih zadrugnih strokovnjakov je posvetil minister dr. Korošec nekaj vzpodbudnih nasvetov in pozival zbrane na delo za gospodarsko blagostanje našega ljudstva.

S skupščine je bila odposlana vdanostna brzojavka Njegovemu Veličanstvu kralju in pozdravna brzojavka kmetijskemu ministru.

Našim županstvom!

Izračunavanje odstotka občinskih doklad.

Predpisi, ki veljajo za sestavljanje, predlaganje in odobravanje občinskih proračunov za leto 1930, se bistveno razlikujejo od dosedanjih. Prav posebno se čuti izprememba pri odmerjenju občinskih doklad na državne neposredne davke. Po novem davčnem zakonu je namreč natančno določeno, do katere meje smejo občine same nalagati te doklade. Odmera pa povzroča predvsem težkoče radi tega, ker se je davčni predpis, to je državni osnovni davek od katerega se pobirajo doklade, v vseh občinah znatno zvišal.

Od več strani prihajajo vprašanja, kako naj se doklade z ozirom na novo davčno podlago predpisujejo. Ne bo torej odveč, ako to na kratko pojasnim.

Na primer: Občina Št. Ilj je imela davčnega predpisa za leto 1928 Din 9.184.— V letu 1929 pa znaša ta predpis Din 73.226.— Torej je zadnji predpis približno osemkrat višji, kakor v prejšnjem letu. Naravno je, da se z ozirom na zvišan davčni predpis mora odstotek občinskih doklad znižati, ako hoče občina imeti enak dohodek od doklad, kakor v prejšnjem letu. Višji davčni predpis pa je utemeljen, ker se je v naši oblasti temeljni zemljiški davek zvišal za dvanajstkrat. Ne glede na to zvišanje pa je resnični davčni iznos na primer pri zemljarini nižji, kakor je bil v prejšnjih letih, ker so z zvišanjem osnovnega davčnega predpisa odpadle vse državne doklade.

Občina Št. Ilj rabi za pokritje primanjkljaja v svojem proračunu za leto 1930 od občinskih doklad na državne neposredne davke Din 33.692.— Kako naj občina izračuna odstotek te doklade?

Pravilo za izračunavanje odstotka je sledeče:

$\% = p \times 100/d$, pri čemur pomeni % odstotek doklad, ki ga občina namerava

uvesti, p primanjkljaj, ki ga mora občina z dokladami kriti in d osnovni davčni (državni) predpis, od katerega namerava občina doklade pobirati.

Ako vzamemo občino Št. Ilj za vzgled, ki ima davčno podlago Din 73.226.— in primanjkljaja Din 33.692.—, bi se odstotek občinskih doklad izračunal na sledeči način: $\% = 33.692 \times 100 / 73.226 = 3.369.200 : 73.226 = 46 \%$. Ako uvede občina Št. Ilj v svojem proračunu 46 % doklado na državne neposredne davke, krije popolnoma izkazani primanjkljaj in ji ostane še par kovačev prebitka.

Proračunske tiskovine.

V proračunski tiskovini, ki so jo občine dobile za setavo proračuna, se je na četrti strani v V. poglavju vrinila tiskovna napaka. Pod »občinsko trošarino« se mora glasiti pravilno: **6) na likerje, rum in konjak po Din — od hektolitrske stopinje (in ne od 100 l), d) na špirit po Din — od hektolitrske stopinje (in ne od 100 l) in e) na žganje po Din — od hektolitrske stopinje (in ne od 100 litrov).** Sicer pa je bila ta napaka očitna, ker je v tem oziru okrožnica točna, razglas sklenjenih davščin in pa sejni zapisnik povsem v redu. Gž.

O novih pristojbinah

za preiskovanje najvažnejših kmetijskih proizvodov in sredstev, ki se pobirajo na Kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Mariboru.

Ker so v naslovu omenjene pristojbine javnosti popolnoma neznane, saj niso bile še nikdar objavljene, hočem objaviti s tem važnejša določila, ki jih mora poznati vsak umni gospodar.

Vsak, ki prosi za kako analizo, mora kolekovati prošnjo s kolekom 5 Din in priložiti kolek 20 Din za rešitev, če želi, da se mu bo vloga sploh upoštevala. Povrh tega plačujejo vsi še posebne pristojbine za preizkušnjo. Oproščeni so plačevanja pristojbin **le vojni invalidi in oni dobrovoljci**, ki so dobili zemljo za kolonizacijo po zakonu o dobrovoljcih. V poedinih slučajih so oproščeni plačevanja tako tudi oni, ki predložijo potrjeno srezkega kmetijskega ekonoma, da so mali posestniki in da pravilno gospodarijo. Pristojbine znašajo pri enem vzorcu: moka 100 Din (mala analiza), 300 Din (velika analiza), mošta 120 Din, krmila 300 Din, surovega masla od 70 Din naprej, svinjske masti 300 Din, strdi 220 Din, mleka 100 Din (samo tolišča in gostota), žganja 150 Din, smetane 80 Din (samo tolišča), žvepla 60 Din, modre galice 60 Din, zemlje 120 Din, zemlje z določevanjem vrste za umetno gnojenje prikladnega gnojila 240 Din, vina 150 Din, sladkega vina 280 Din, sadjevca 150 Din, malinovca 160 Din, pitne vode 300 Din, voska 300 Din.

Primerjevanje mlečnih tehtnic in moštnih tehtnic, če kažejo prav 80 Din.

Navajal bi lahko še ostale pristojbine, a menim, da si je lahko že vsak iz tega napravil jasno sliko, da so pristojbine visoke. Vendar ne dosežejo še onih iz mirne dobe, razven morda pri nekaterih predmetih. V veljavo so stopile s prvim novembrom, prej so bile desetkrat nižje. Nov cenovnik ne pripozna nobenih olajšav zadrugnim ustanovam in Kmetijski družbi. Pač pa uživajo take olajšave zadruge, če dajo umetno gnojilo v preiskovanje. Tako plačujejo za eno analizo kalijeve soli zadruge 30 Din, vsi ostali 40 Din; Thomasove moka zadruge 20 Din, vsi ostali 30 Din; apnenega dušika zadruge 25 Din, vsi ostali 30 Din.

Z visoko pristojbino so udarjeni vsi oni, ki nameravajo izvoziti vino. Dosedaj so dobivali izvozno potrdilo brezplačno. Odsedaj za naprej

bodo plačevali 150 Din za eno analizo. Pristojbine za analize semena pa so ostale tako nizke, kakor so bile prej.

Mislím, da sem ustregel potrebam javnosti, če sem javnost opozoril na nove pristojbine.

Inž. Mohorčič Henrik.

Posebnež med znamenitimi vojskovodji.

Dne 24. novembra je minulo 200 let, odkar je bil rojen leta 1729 največji ruski vojskovodja, grof Aleksander Vasiljevič Suvorov. Živel je v dobi neprestanih vojn in on sam se je vojskoval po vseh bojiščih Evrope. Ker je bil junak ter posebnež, se je spletel kmalu krog njegove osebnosti cel venec resnih ter smešnih dogodiljajev. Leta 1799 se je lotil Suvorov vojnega pohoda v Italijo. Predno je nastopil težavno pot, ga je vprašal višji vojni svet na Dunaju, kakšne načrte da ima tozadevno. Poveljnik je pomolel radovednežem košček papirja in odgovoril: »Ako bi poznal moj klobuk moje načrte, bi ga moral sežgati.«

Ob priliki obiska na Dunaju ni spal v krasni sobani cesarskega dvora, ampak na slami, katero si je prinesel sam iz dvorišča vojašnice.

Ko je srečal nekoč francoskega kralja Ludvika XVIII. v Mittavi, ga je pozdravil z redi ter odlikovanji na suknji, pač pa z razgaljenimi prsi. Ludvikovega ministra je sprejel v srajci.

Nekoč se je kopal vojskovodja v morju in adjutant mu je moral predati važno sporočilo. Plaval je od adjutanta proč na morje in ta mu je moral slediti v polni uniformi.

Ruski car Pavel je pri nastopu vlade obče znanega in priljubljenega vojskovodjo pregnal na njegovo posest v guberniji Nowogorod. Kot pregnanec je izkopal Suvorov grob ter zakopal vanj svojo uniformo z odlikovanji vred.

Njegova velika zabava je bila, ako je jezdil z vaškimi paglavci na palci skozi vas, zvonil v zvoniku ali pel na koru.

Car Pavel je bil v izbiri najvišjih uradnikov čudak. Za grofa in enega glavnih dostojanstvenikov na dvoru je povzdignil prejšnjega brivca Kutajsova. Tega je srečal Suvorov v carjevi zimski palači. General se je pripognil na globoko pred navadnim kurjačem.

»Kaj pa vendar počenjate, knez? To je samo sluga ter kurjač,« je rekel zašudeno Kutajsov. Prejel je iz generalovih ust odgovor: »Ti si grof, jaz sem knez; pri carjevi milosti ne veš, kako visok gospod še bo ta kurjač. Je potrebno, da se že v naprej z njim sprijaznim.« Drugič, ko je poslal car k njemu Kutajsova, je poklical vojskovodja svojega slugo in ga nahrulil: »Lump, vsak dan ti ponavljam, da ne smeš popivati in ne krasti. Ti me ne ubogaš. Poglej tega le gospoda Kutajsova, ta je bil tudi sluga. Nikdar ni bil pijan, tudi kradel ni in glej, danes je najvišji carjev uradnik in grof. Vzemi si ga za vzgled!«

Prečitajte še enkrat pazljivo današnji uvodnik!

Številka 13.

V boljših in gosposkih krogih je še danes številka 13 strašilo. Gospoda strogo pazi, da ne sedi za mizo 13 gostov, ker to bi pomenilo smrt ali vsaj nesrečo enega izmed povabljenih. Glede številke 13 so danes že tako daleč, da se po hotelih nikdo ne upa stanovati ali spati v sobi z razvpito nesrečno številko. Moderni in največji hoteli imajo številko 13 ali prelepljeno, ali pa služi kot shramba za razno ropotijo.

Kedaj in kako se je raznesel zloglasni pomen številke 13 med človeštvo, je zgodovini neznano. Dejstvo je, da so pripisovali številu 13 izmed starih narodov nesrečo le Egipčani, ne pa Grki ali Rimljani. V zgodnjem srednjem veku ni imela številka 13 po kulturnih evropskih državah nikakega posebnega pomena.

Danes in že pred desetletji pomenja 13 nesrečo po Nemčiji. Nesrečen bo oni, ki je dvignil med trinajstimi kot prvi roko k ustom, ali kateri je sedel zadnji k mizi, prvi vstal itd. Ta nesreča pomenja — smrt.

Tirolcem številka 13 ne prinese smrti, pač pa kako drugo nezgodo.

V Dalmaciji objame še isto leto smrti ono osebo, ki je bila opozorjena od koga drugega, da je trinajsta pri mizi.

Iz novejšega časa so znani glede nesreče številke 13 ti-le vzgledi:

Znameniti nemški pesnik Goethe je bil nekoč na potovanju skozi mesto Strassburg povabljen k mizi. Ko je vstopil, je zalotil hišno gospodinjno ter hčerko zatopljeni v važen in strahoten pogovor. Slednjič sta mu le zaupali, da bo sedelo danes za mizo 13 oseb. Pesnik ni nato nič rekel, pač pa je izginil, kakor hitro je bil neopazovan in predno so sedli za mizo.

Angleški grof Rochester je priredil večerjo v ožjem krogu. Gospa Warre je opozorila povabljene, da je sedel kot trinajsti k mizi g. kaplan. Drugo jutro so ga našli v postelji mrtvega. Radi razburjenja ga je zadela v noči kap.

Leta 1845 je objavil nemški list »Musikzeitschrift« ta-le slučaj: V nemškem mestu Meiningen je bila povabljena družba v krčno Altenburg na večerjo. Med gosti je bil tudi kapelnik Jus. Njegov sosed ga je opozoril, da je prisedel k mizi kot trinajsti. Moža je to sporočilo tako prevzelo, da je bil od tedaj zmešan in je govoril le o smrti. Podal se je k zdravniku, ki mu je svetoval oblike z mrzlo vodo. Hodil se je kopat na vse zgodaj v plitvi grajski ribnik, da bi ne utonil. Kmalu za tem so ga našli smrtno zadetega od kapi ob ribniku.

Da je nesreča s številko 13 le plod domišljije, nam je dokaz »društvo 13«, ki je bilo ustanovljeno leta 1857 v francoskem mestu Bordeaux. V organizaciji je le 13 oseb in samo te sedijo ob priliki slovesnih pojedín ali sej. Glavni praznik društva 13-tih je 13 petek v letu. Nikdar ni bilo čitati ali slišati, da bi bil kateri član te organizacije umrl nenadoma, ali da bi ga bila zadela kak izredna nesreča.

O balonih.

Ko se tako oziramo za nekaterim ptičem, kako naglo se dvigne od zemlje in se vedno višje in višje pomiče proti oblakom, ali tedaj ne vznikne v mnogem človeku želja, povspeti se v te višine in od ondi premotriti našo lepo zemljo. Res marsikoga je že mikalo, doseči ta cilj. Toda kako to uiniti, kako to uresničiti? In prišli so nekateri do sklepa, upodobiti ptiča. Domnevali so, da edino s pomočjo kril, kakor pri ptiču — je mogoče v zrak. V ta namen so si zgradili ladjo podobno ptiču: na sprednji del so pritrili kljun, od zadaj pernat rep, a ob straneh gibajoča krila. Ptič je bil sicer gotov, krila so se gibala, dobre volje ni manjkalo — toda ptič je ležal na mestu in nikakor ni maral v zrak. Poskusi so se pokazali brezuspešni. Drugi zopet so si pritrili krila v podobi lopatic k ramam in jih premikali z rokami in nogami — toda ves napor je bil zaman, kvišku niso mogli. Edino, kar jim je uspelo, je bilo to, da so se pri najvišji pazljivosti spustili iz visokih mest, na primer s hiš na tla. Toda tudi ta drzni poskus je mnogi plačal z življenjem in prišli so naposled do prepričanja, da na sličen način do cilja nikakor ne prodro. Vsled tega, dasi tudi je želja, vzleteti v podobi ptiča v zrak, vrtala v človeškem duhu, vendar pa je radi izjalovljenih poskusov mnogim upadal pogum.

To vse je trajalo do prošlega stoletja. Leta 1782 pa je vzkliklo v tem oziru nekaj povsem drugega, nekaj novega, kar je obetalo do uresničenja davni težnji človeka. — Ta čas sta živela na Francoskem dva brata Štefan in Jožef Montgolfier tovarnarja papirja, ki sta se poleg svojega poklica bavila mnogo tudi s spoznavanjem prirodnih moči. Povspela sta se do spoznanja, da vse, kar je lažje od vode, na vodi plava, ali bolje rečeno, da vsako telo, ki je lažje od vode, na vodi plavati mora. In to sta opazovala ne le zgolj na vodi, marveč tudi na drugih telesih, zlasti na zraku in različnih plinih. Ščasoma sta prišla do prepričanja, da je gorak zrak lažji od mrzlega. Na temelju tega sta se odločila sestaviti stroj, ki bi ga zrak nosil in bi se dvigal kvišku. Ta zamisel se jima je tudi posrečil.

Označenega leta 1782 sta izgotovila veliko kroglo iz papirja in platna in v njej razgrela zrak z gorečim papirjem. Balon — kakor se je ta krogla nazivala — se je bolj in bolj razgrela in se naposled na veliko veselje izumiteljev dvignil 250 metrov od zemlje.

S posrečenim polzkusom vzpodbujena sta brata zatem zgradila nov mnogo večji balon, kateremu sta naložila še težo 224 kg in ga leta 1783 izpustila vpricho tisočerihi gledalcev v zrak. Balon se je dvigal dokaj jadrno in je dosegel tekom devetnajst minut višino 2400 metrov. Že imenovanega leta je izvršil eden od bratov še en balon, ukrcal vanj troje domačih živali, ovco, mačko in petelina. Balon se je povspel 800 metrov visoko ter se čez osem minut zopet srečno spustil na zemljo. To-rej so bile te živali prve, ki jih je kot